

เกษตรกรดีเด่น (ระดับเขต)

สาขาอาชีพทำนา

นายสันทัด วัฒนกุล

๒๓๔ หมู่ ๑ ตำบลทัพทัน

อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ผู้รับการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ

สาขาอาชีพทำนา

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อเกษตรกรนายสันศักดิ์ วัฒนกุล

เกิดเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ปัจจุบันอายุ ๕๔ ปี

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน

จังหวัดอุทัยธานีรหัสไปรษณีย์ ๖๑๑๒๐ โทร. ๐๘ ๑๘๘๘ ๓๕๓๕

การศึกษาสูงสุด ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากโรงเรียนการช่าง จังหวัดอุทัยธานี(ปัจจุบันคือวิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี)

เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวน ๔ คน ของคุณพ่อ นายเท วัฒนกุล (เสียชีวิต)และคุณแม่ลำไย วัฒนกุล(ปัจจุบันอายุ ๘๒ ปี)

ชื่อคู่สมรส นางกุหลาบ วัฒนกุล

บุตรชาย ๒ คน คือนายศุภกร วัฒนกุลอายุ ๒๓ ปี และเด็กชายไตรทิพย์ วัฒนกุลอายุ ๑๒ ปี

การประกอบอาชีพ หลังจากจบการศึกษา จากโรงเรียนการช่าง จังหวัดอุทัยธานีแล้ว ได้เข้ารับราชการเป็นช่างเทคนิคของกรมชลประทาน อยู่ ๒ ปี ๘ เดือน จึงลาออกเพื่อช่วยพ่อแม่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือทำนาและเลี้ยงสัตว์(วัว-ควาย) แม้ว่าพื้นที่นาของครอบครัวจะมีมากกว่า ๑๐๐ ไร่ แต่ทว่าผลผลิตจากการทำนานั้น น้อยมาก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ครอบครัว(พ่อ และพี่ๆ) จึงได้ร่วมกันก่อตั้งตลาดนัดแลกเปลี่ยน ค้าขาย โค กระบือ หนองหญ้าปล้อง จนเป็นตลาดนัดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อันเป็นที่มาของคำขวัญอำเภอทัพทัน ที่ว่า “ทัพทันเมืองประวัติศาสตร์ ตลาดนัดโค-กระบือ เลื่องลือผ้าทอ หลวงพ่อเคลือบศักดิ์สิทธิ์ งามวิจิตรเขาปฐวิ” และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จนำนักศึกษาวิชาทหารมาทัศนศึกษาตลาดนัดโค-กระบือแห่งนี้ ในครั้งนั้น ครอบครัวผู้ใหญ่สันศักดิ์ได้สร้างศาลาที่ประทับพักพระอิริยาบถสำหรับพระองค์ท่าน และครอบครัววัฒนกุล ก็ยังคงดูแลศาลาที่ประทับดังกล่าวไว้อย่างดีจนทุกวันนี้

การที่ได้ช่วยพ่อแม่ทำนาและเลี้ยงวัว-ควาย มาตั้งแต่เด็ก จึงเป็นคนที่มีทักษะทางการเกษตรดีกว่า พี่ๆ ประกอบกับพี่ๆ ทั้ง ๓ คน ต่างก็มีอาชีพ เป็นข้าราชการ เป็นนักธุรกิจ และค้าขาย จึงยกพื้นที่นาของครอบครัวซึ่งมีจำนวน ๑๕๔ ไร่เศษ ให้น้องคนเล็ก(นายสันศักดิ์ วัฒนกุล) ดูแลและใช้ประโยชน์ จนทุกวันนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงนำนักศึกษาวิชาทหาร ทัศนศึกษาตลาดนัดโค-กระบือ บ้าน
หนองหญ้าปล้อง ปี ๒๕๓๕ และ ศาลาที่ประทับ ซึ่งครอบครัววัฒนกุลสร้างถวาย

๒. ความคิดริเริ่ม และความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการสร้างผลงาน

แนวคิดและหลักการ ในการทำงาน

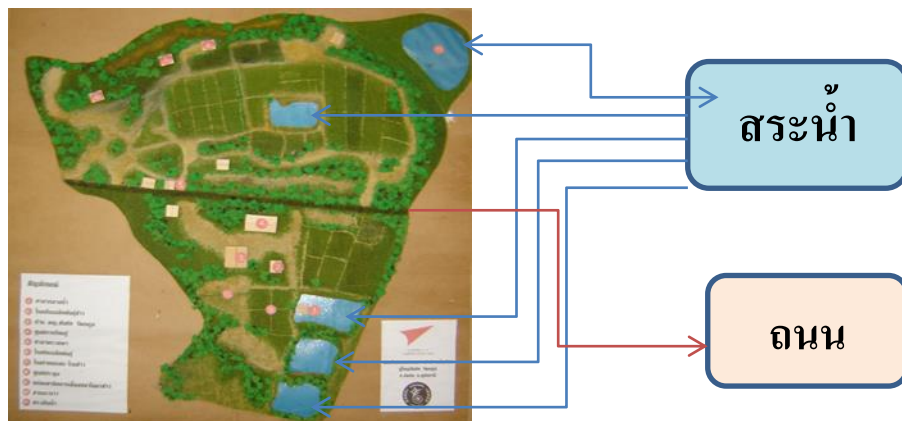
บนพื้นที่มรดก ๑๕๔.๓ ไร่ที่เคยเป็นตลาดนัดโค-กระบือ มีอีกชื่อหนึ่งว่า “บ้านทุ่งรกฟ้า” เพราะเป็นพื้นที่ดอนและแห้งแล้ง รกร้าง ในอดีตเคยทำนาแต่ได้ผลผลิตไม่ถึง ๒๐ ถัง ต่อไร่ เมื่อเลิกกิจการตลาดนัดโค – กระบือ ผู้ใหญ่สันทนต์ลงสมัครและได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเลี้ยงโค – กระบือ แต่ทว่า พื้นที่นาที่มีอยู่ก็มากเกินจำเป็นสำหรับการเลี้ยงสัตว์ ประกอบกับได้พบเห็นปัญหาของประชาชนในปกครองของผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพทำนา ล้วนยากจน แม้ มีที่ดินแต่ก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้ หรือใช้ได้ไม่คุ้มค่า เพราะความแห้งแล้ง หลายครอบครัวมีหนี้สินจนต้องขายนาแล้วไปยึดอาชีพรับจ้าง ผู้ใหญ่สันทนต์จึงตั้งใจที่จะหาวิธีที่จะใช้ผืนแผ่นดินให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

การนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะเก็บพื้นที่นาอันเป็นมรดกของพ่อแม่ไว้ให้คนรุ่นต่อไปและเป็นต้นแบบให้พี่น้องชาวนารักษาผืนนาไว้ให้ได้ ผู้ใหญ่สันตติ์ เชื่อว่าหากลูกหลานได้รับพื้นที่แห่งแล้ง ผลผลิตต่ำ คงไม่นานลูกหลานก็จะขายนา อาชีพชาวนาก็จะจบลง ผู้ใหญ่สันตติ์ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่สอนให้บริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะดินและน้ำที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เกษตรกรดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง เน้นการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด โดยแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรเป็น ๔ ส่วน (๓๐-๓๐-๓๐-๑๐) คือจัดให้มีแหล่งน้ำ ร้อยละ ๓๐ ทำนา ร้อยละ ๓๐ ปลูกพืชสวนและ เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ ๓๐ ที่อยู่อาศัย และพืชผักสวนครัว ร้อยละ ๑๐

เพราะน้ำคือปัจจัยสำคัญต่อการทำเกษตรกรรม ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ในแต่ละปีมีฝนมากน้อยในแต่ละเดือนไม่เท่ากัน จึงจำเป็นต้องมีแหล่งเก็บกักน้ำและใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ผู้ใหญ่สันตติ์จึงได้จัดหาแหล่งน้ำโดยการขุดสระใหญ่เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ และค่อยๆขุดสระเพิ่มขึ้น จนปัจจุบันมีสระเก็บน้ำทั้งหมด จำนวน ๕ สระ โดยสระใหญ่ที่สุดมีขนาด กว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๒๑ เมตรและลึกถึง ๒๔ เมตร สามารถกักน้ำได้ ๒ แสนลูกบาศก์เมตรเศษ อยู่บนพื้นที่ดอน ทำให้ง่ายต่อการระบายน้ำลงมายังสระอื่นๆ ที่อยู่ด้านล่าง ดังภาพจำลองพื้นที่

นอกจากนั้น ยังมีการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสม กล่าวคือ ในพื้นที่ทั้งหมด ๑๕๔ ไร่เศษ เป็นพื้นที่ด้านตะวันตกของถนน ๑๒๐ ไร่ ซึ่งอยู่ใกล้สระน้ำใหญ่ และมีสระเล็กอยู่กลางพื้นที่ใช้เป็นพื้นที่นา จำนวน ๘๕ ไร่ และทำแปลงเพาะกล้าข้าว จำนวน ๑๐ ไร่ ส่วนที่เหลือใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์ บนคันดินรอบแปลงนาและแปลงกล้า ปลูกไม้ยืนต้น เป็นร่มเงา และปลูกกล้วย ปลูกมะละกอไว้เป็นอาหาร ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกของถนน บริเวณใกล้ถนนใช้เป็นพื้นที่บ้าน ที่อยู่อาศัยและ

โรงเรียนทำกิจกรรมต่างๆและเก็บเครื่องจักร เครื่องใช้ อุปกรณ์การเกษตรต่างๆ(ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนในบริเวณนี้ถูกดัดแปลงเป็นที่ประชุมศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ) ส่วนหลังบ้าน รอบๆสระน้ำ ๓ สระ เป็นพื้นที่ทำนา จำนวน ๓๔ ไร่ โดยในพื้นที่นาบริเวณใกล้ๆบ้าน จำนวน ๒๐ ไร่นอกจากปลูกข้าวแล้วก็ยังมีการเลี้ยงปลาในนาข้าวอีกด้วยทั้งนี้เพราะต้องดูแลใกล้ชิดไม่ให้นกหรือสัตว์อื่นมากินปลาได้ ในสระน้ำทั้ง ๓ สระ ก็ยังเลี้ยงปลา นานาชนิดไว้เพื่อบริโภคเองและจำหน่ายเป็นรายได้อีกทางหนึ่งด้วย

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆในการผลิตและการจัดการ

โดยที่ราคาข้าวเปลือกในแต่ละฤดูการผลิต เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ทั้งสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ทางการเมือง ดังนั้นการยึดอาชีพทำนาให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน จึงจำเป็นต้องลดต้นทุน ด้วยการจดบันทึก การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้มีข้อมูลมาใช้พิจารณา หาเทคโนโลยีใหม่ๆมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งได้ราคาดีอีกด้วยซึ่งในช่วงเวลา ๕ ปี ที่ผ่านมามีสามารถสรุปขั้นตอน ต่างๆที่นำมาปรับใช้ ได้แก่

๑. การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ ด้วยการนำเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีมาเพาะกล้าเอง ดำนาโดยใช้รถดำนาซึ่งช่วยให้ลดเวลาและค่าใช้จ่ายได้มาก นาดำช่วยในการควบคุมวัชพืชและลดการใช้สารเคมีป้องกัน กำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้ได้ผลผลิตสูงและสามารถเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเอง เป็นการลดต้นทุนไม่ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ซึ่งมักมีราคาแพงกว่าราคาข้าวที่ชาวนาขายให้โรงสี

๒. การเตรียมดิน โดยการสนับสนุนของสถานีพัฒนาที่ดินอุทัยธานี มีการตรวจวิเคราะห์ดิน และปรับปรุงดินตามสภาพ รวมทั้งการปลูกต้นปอเทืองและถั่วพลิ้ว แล้วไถพลิกหน้าดินกลบ เพื่อ

เพิ่มธาตุอาหารก่อนการทำนา หลังฤดูเก็บเกี่ยวก็ไม่เผาตอซังข้าว แต่ใช้วิธีไถพลิกหน้าดินเพื่อกลบ
ตอซัง มีการตรวจวิเคราะห์ดินทุกๆ ๖ เดือนและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตเองรวมถึงการเลี้ยงปลาในนา
ข้าว ก็จัดเป็นการเพิ่มสารอาหารในดินอีกทางหนึ่งด้วย

๓. บริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะดินและน้ำที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแม้ว่า
ปริมาณน้ำที่มีในสระความจุ สองแสนลูกบาศก์เมตรเศษนั้น จะสามารถทำนาได้ถึง ๑๐๒ ไร่ ต่อปี
(ปริมาณน้ำเพื่อการทำนาค่า ประมาณ ๑,๕๐๐ ลบ.ม.ต่อไร่) ก็ตาม แต่หากเราทำนาจำนวนมาก มี
ผลผลิตมาก ต้องจำหน่ายข้าวเปลือกให้โรงสีหรือพ่อค้าคนกลางก็จะได้ราคาต่ำ ดังนั้นผู้ใหญ่
สันตติจึงจัดการแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งเพื่อการเพาะกล้าจำหน่าย และอีกส่วนหนึ่งทำนาเพียง ๓๐-
๕๐ ไร่ต่อปี และเก็บข้าวเปลือกไว้เป็นข้าวพันธุ์ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็แปรรูปเป็นข้าวกล้อง
และข้าวสารจำหน่ายเอง ทำให้ได้ราคาสูงกว่า

๔. การกำจัดวัชพืช วิธีการปลูกข้าวแบบนาดำช่วยลดปริมาณวัชพืชได้มากกว่าวิธีอื่น เพราะใน
การปักดำข้าวจะใช้ต้นกล้าที่มีการเจริญเติบโตแล้ว ในขณะที่วัชพืชกำลังจะเริ่มเติบโต
รวมทั้งการมีน้ำขังในนาดำเป็นการควบคุมวัชพืชอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะช่วยลดต้นทุน ทั้งค่ายา
กำจัดวัชพืชและค่าจ้างพ่นยากำจัดวัชพืช

๕.ปุ๋ยสำหรับนาข้าว ผู้ใหญ่สันทักยังคงมีอาชีพเลี้ยงวัว-ควาย ไปพร้อมๆกัน โดยปัจจุบันมีควายเลี้ยงอยู่ ๑๔ ตัว ในแต่ละปีจะมีลูกควายออกใหม่ประมาณ ๗-๑๐ ตัว ทุกปี นอกจากจะเป็นรายได้ของครอบครัวแล้ว มูลสัตว์ก็ยังสามารถนำมาใช้กับนาข้าวได้ด้วย โดยใช้ทั้งปุ๋ยคอก และบางส่วนนำมาทำปุ๋ยหมัก ผลิตเอง ซึ่งมีข้อดีกว่าปุ๋ยเคมี คือ ช่วยให้ดินโปร่ง ร่วนซุย การถ่ายเทอากาศดี โดยที่ไม่ต้องลงทุนมาก การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองสามารถลดต้นทุนได้มาก

๖.การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช มีหลากหลายวิธี ได้แก่

๖.๑ การตรวจนับจำนวนแมลงศัตรูพืช ทำให้คาดการณ์ถึงความเสี่ยงจากการทำลายของศัตรูพืช วางแผนแก้ปัญหาได้ตรงเวลา ด้วยการปล่อยให้แมลง ทำลายกันเอง การตรวจนับแมลง ช่วยลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูข้าว

๖.๒ การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรียและเชื้อราเมตาไรเซียม ใช้ในแปลงนา และแปลงพืชผัก ช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีได้มาก ลดการใช้สารฆ่าแมลง และยังลด ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาวได้ด้วย

๖.๓ การใช้กับดักแสงไฟ ล่อแมลงในเวลากลางคืนให้แมลงตกลงมาในถัง แล้วนำไปปล่อย ให้แมลงเป็นอาหารปลาในบ่อปลาที่เลี้ยงไว้ สามารถลดปริมาณแมลงศัตรูพืชได้อีกทางหนึ่ง

๖.๔ การเลี้ยงปลาในนาข้าว ก็ช่วยลดแมลงศัตรูพืช ทำให้ได้ข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี

๗. การจัดการน้ำอย่างเหมาะสม ในการทำนาค้า ต้องปล่อยให้น้ำขังในแปลงนาจะช่วยลด ปัญหาวัชพืชใบแคบสกุลหญ้าที่อ่อนแอต่อสภาพน้ำขังได้ในพื้นที่บางส่วน ยังขุดลอกคลองซอยเพื่อการระบายน้ำเข้า- ออกนา ทำให้สามารถเลี้ยงปลาในนาข้าวได้อีกด้วย นอกจากนั้นแล้วยังใช้น้ำจาก บ่อปลาซึ่งมีสารอินทรีย์ รดต้นมะนาวจำนวน ๑๓๐ ต้น ด้วยระบบน้ำหยด ทำให้ประหยัดน้ำ

ภาพ: ระบบน้ำหยดในแปลงปลูกมะนาว ซึ่งเป็นน้ำหมุนเวียนจากแปลงเลี้ยงปลาในนาข้าว

๘. ทำบัญชีฟาร์ม การจัดทำบัญชีฟาร์มเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้รู้รายรับ-รายจ่ายของตนเอง รู้รายการที่จะต้องจ่าย เมื่อถึงสิ้นปีก็จะรู้ว่าตนเองมีกำไร/ขาดทุนมากน้อยเพียงใด และสามารถวางแผนปรับ ลดต้นทุนในครั้งต่อไป

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน จากการทำนาหว่านกับการทำนาดำ
ของนายสันศักดิ์ วัฒนกุล

ลำดับ	รายการ	ต้นทุนการทำ นาหว่าน/ไร่(บาท)	ต้นทุนการทำ นาดำ/ไร่(บาท)
๑	ค่าเมล็ดพันธุ์/ค่าต้นกล้าพันธุ์	๖๓๐	๒๓๐
๒	ค่าจ้างเตรียมแปลงนา(ไถ/ตีเทือก)	๕๐๐	๕๐๐
๓	ค่าจ้าง หว่าน/ดำนา	๓๐	๖๐๐
๔	ค่าจ้างฉีดพ่นและค่ายาปราบศัตรูพืช	๑,๔๐๐	๔๐๐
๕	ค่าจ้างใส่ปุ๋ยและค่าปุ๋ยเคมี	๖๘๐	๔๒๐
๖	ค่าจ้างฉีดพ่นและค่าฮอร์โมน	๘๒๐	๕๐
๗	ค่าน้ำมัน(เครื่องวิดน้ำเข้า/ออก นา)	๕๕๐	๑๕๐
๘	ค่าจ้างรถเกี่ยว	๕๐๐	๕๐๐
	รวม	๕,๑๕๐	๒,๘๕๐
๙	ผลผลิตข้าวต่อไร่(ข้าวสด)	๘๕๐ กก.	๙๔๓ กก.
๑๐	ราคาขายข้าว(๘,๐๐๐บาท/ตัน)	๖,๘๐๐ บาท	๗,๕๔๔ บาท
๑๑	กำไร	๑,๖๕๐ บาท	๔,๖๙๔ บาท

หมายเหตุ ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๘

ส่วนการผลิตกล้าข้าวจำหน่าย ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ มีเกษตรกรทำนาให้ความสนใจมาสั่งผลิต โดยมีทั้งที่นำเมล็ดพันธุ์มาเองและใช้เมล็ดพันธุ์ของเรา มีผลผลิตกล้าในแต่ละปี ดังตาราง

ตารางที่ ๒ ผลผลิตกล้าข้าว ของแปลงกล้าหนึ่งเดียว (นายสันทัต วัฒนกุล) ปี ๒๕๕๔-

๒๕๕๘

ปี	จำนวนกล้า(แผ่น)	จำนวนพื้นที่นา(ไร่)	จำนวนเกษตรกร(ราย)
2554	420,000	7,000	198
2555	480,000	8,000	264
2556	540,000	9,000	357
2557	620,000	10,300	423
2558	250,000	4,160	152

หมายเหตุ ในการคำนวณ ไร่ ไร่ใช้กล้าเฉลี่ย จำนวน ๖๐ แผ่น

มีการใช้ประโยชน์ของพื้นที่นาอย่างเต็มประสิทธิภาพและเหมาะสม

ด้วยแนวคิดที่จะเป็นต้นแบบแก่พี่น้องเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ชาวนา ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ทิ้งนาไปหางานทำ การปลูกพืชแบบผสมผสานก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ต้องนำมาใช้ นอกจาก เรื่องการบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าแล้วผู้ใหญ่สันทัตจึงใช้พื้นที่บนขอบคันนา ปลูกต้นสัก ปลูกกล้วยซึ่งปัจจุบันมีผลผลิตจำหน่ายได้ทั้งปี ที่โคนต้นกล้วยก็ยังปลูกพืชผักสวนครัว เช่น พริก มะเขือ จิง ข่า ตะไคร้ ไม้บริโภค ที่ขอบสระและริมคันนายังปลูกหญ้าแฝกพันธุ์ศรีลังกา ซึ่งมีคุณสมบัติอุ้มน้ำ คลุมดินและลดการพังทลายของดิน แบ่งพื้นที่ให้หน่วยงานราชการ (สำนักงานพัฒนาที่ดิน) ใช้ปลูกกล้าหญ้าแฝกเพื่อแจกเกษตรกรให้นำไปปลูกในพื้นที่ของตนเอง ส่วนหนึ่งใช้มุงหลังคาโรงเรือนในแปลงนาด้วย

ในปี ๒๕๕๘ มีภาวะฝนแล้งยาวนาน เกรวงว่าน้ำที่เก็บไว้จะไม่เพียงพอ ผู้ใหญ่สันทัดจึงวางแผนการปลูกพืช โดยลดพื้นที่ทำนาเหลือเพียง ๓๐ ไร่ และปลูกพืชอื่นทดแทน ซึ่งเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย เช่น เพาะเห็ดฟางกองเตี้ย ปลูกข้าวโพด ปลูกดอกทานตะวันซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความสวยงาม แต่ยังสามารถนำเมล็ดทานตะวันที่ได้ภายหลังการเก็บดอก นำมาเพาะเป็นทานตะวันงอก จำหน่ายเป็นอาหารต่อไป

ตารางที่ ๑ แผนการปลูกพืช ในศูนย์เรียนรู้ฯ ปี ๒๕๕๘

เดือน	ชนิดของพืช	เริ่มปลูก	เก็บผลผลิต
มกราคม	ข้าว(หอมชลสิทธิ์,ไรซ์เบอร์รี่) แตงโม	5 มค.58	10 พค.58
กุมภาพันธ์	ข้าวโพดหวาน	พย.57	กพ.58
มีนาคม	พาะเห็ดฟาง	5 มีค.58	20 มีค.- 30 พค.58
เมษายน	มะนาว	กพ.58	
พฤษภาคม	ข้าว(หอมชลสิทธิ์,ไรซ์เบอร์รี่)	21 พค.58	30 สค.58
มิถุนายน	พาะกล้าข้าว/ ทานตะวัน/	12 มิย.58	กค.58
กรกฎาคม	พาะกล้าข้าว	ทุกวัน	ทุกวัน
สิงหาคม	พาะกล้าข้าว	ทุกวัน	ทุกวัน
กันยายน	พาะกล้าข้าว	ทุกวัน	ทุกวัน
ตุลาคม	พาะกล้าข้าว/ ข้าว(หอมชลสิทธิ์,ไรซ์เบอร์รี่)/ เมล่อนในโรงเรือน	ทุกวัน 5 ตค.58 20 ตค.58	ทุกวัน 21ตค.58 11-15 มค.59
พฤศจิกายน	พาะกล้าข้าว/ พืชผัก/ไม้ดอกฤดูหนาว	ทุกวัน 1 พย.58	ทุกวัน มค.59
ธันวาคม	ทานตะวัน/พาะเห็ดฟาง	1 ธค.58	มค.59

การแก้ปัญหาของเกษตรกรด้านพื้นที่ ด้านวิชาการเกษตร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และ ด้านสิ่งแวดล้อม

นายสันต์ วัฒนกุล นอกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลทัพทัน แล้ว ยังได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้นำในด้านการเกษตร เช่น

๑. ประธานสภาเกษตรกรระดับตำบล
๒. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้
๓. ประธานศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอทัพทัน

ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่บ้านผู้ใหญ่สันต์มีความตั้งใจที่จะเห็นเกษตรกรมีความมั่นคงทางอาชีพมีรายได้ตลอดปีจึงมองหาวิธีลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพผลผลิต โดยใช้พื้นที่ของ

ตนเอง เป็นตัวอย่างเกษตรกรปลอดภัย ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้รับการสนับสนุน เป็นอย่างดี ทั้งด้านความรู้ และวัสดุ จากหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี สภา เกษตรกร และหน่วยงานราชการอื่นๆ ทำให้การดำเนินงานก้าวหน้า เป็นไปตามเป้าหมาย ตามลำดับ ดังนี้

๑. หลังจากได้มีการปรับวิธีการทำนา ระยะเวลาหนึ่ง ทำให้พื้นดินมีความสมบูรณ์กว่าเดิม สามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตอย่างเห็นได้ชัด ในปี ๒๕๕๕ ผู้ใหญ่สันทัด วัฒนกุล จึงได้รับ คัดเลือกจากสำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี ให้เป็นเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำนา

๒. ส่วนราชการที่ดูแลด้านการเกษตร ได้นำเกษตรกรมาเรียนรู้เพื่อลดต้นทุนและเพิ่ม ผลผลิตในนาข้าว อยู่เนืองๆ จนในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๖ หน่วยราชการในพื้นที่จึงได้เรียนเชิญ นายชาดา ไทยเศรษฐ์ ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ในครั้งนั้นมาเป็นประธาน เปิดป้ายศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

๓. ในฐานะของผู้ใหญ่บ้าน และการเป็นประธานศูนย์ข้าวชุมชน รวมทั้งการเป็นศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง มีเกษตรกรดูงานเฉลี่ย ๑๐๐ คนต่อปี และมีเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงมา เรียนรู้และนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง จำนวนมาก โดยผู้ใหญ่อันทัดได้รับเชิญเป็น วิทยากรให้องค์กรและหน่วยงานราชการ ทั้งในและนอกจังหวัดอุทัยธานี ดังนั้นในเดือน มิถุนายน ๒๕๕๖ ผู้ใหญ่อันทัด จึงได้รับรางวัลชนะเลิศ เกษตรกรปราดเปรื่อง(Smart Farmer) ด้านแบบด้านข้าว จังหวัดอุทัยธานี จากกรรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี คัดเลือกให้เป็น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนว พระราชดำริ ชนะเลิศระดับจังหวัด ประเภท มีอาชีพ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๖

๕. วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี (นายสมชาย เลิศพงษ์ภากรณ์) เป็นประธานเปิดป้าย แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แปลงไร่นาสวนผสม

๖. การที่ศูนย์เรียนรู้ฯ มีกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลายและครบวงจร มีการเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตและรายได้ เพื่อให้ผู้สนใจนำไปพิจารณาในการลงทุนได้เหมาะสม ทำให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต จังหวัดนครสวรรค์ เลือกให้เป็นศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร

๓. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ศูนย์เรียนรู้ฯอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ได้รับรางวัลชนะเลิศ เป็น
ศูนย์เรียนรู้โครงการในพระราชดำริ ระดับเขต

๔. สำนักส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเกษตรที่ ๕ จังหวัดพิษณุโลก กรมส่งเสริมการเกษตร มอบ
โล่เกียรติยศ รางวัลชนะเลิศ เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำนา ประจำปี ๒๕๕๘

๕. ผลงานและความสำเร็จของผลงาน

การประกอบอาชีพการเกษตรบนฐานความรู้ ประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ทำให้ได้ผลผลิตต่อไร่เกินค่าเฉลี่ยของชุมชน ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๔ ผลผลิตต่อไร่ จากการทำนาของผู้ใหญ่สันตัก วัฒนกุล เปรียบเทียบกับผลผลิตต่อไร่ของชุมชน (อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี) ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘

ปี	ผลผลิต ต่อไร่	
	ของชุมชน	ของผู้ใหญ่สันตัก
๒๕๕๖	๖๓๐ กก.	๘๕๐ กก.
๒๕๕๗	๖๑๕ กก.	๙๑๔ กก.
๒๕๕๘	๖๒๘ กก.	๙๔๓ กก.

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เขต ๑๒

มีการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดที่ดี ในแต่ละฤดูทำนาพบว่าความต้องการของตลาดเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องหาความรู้ทั้งจากหน่วยงานราชการและเครือข่ายการตลาด ผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตและใช้พันธุ์ข้าวตรงกับความต้องการของตลาด และแบ่งพื้นที่ปลูกข้าว ตรงกับสภาพพื้นที่ เพื่อลดความเสี่ยงในการผลิต โดยในปี ๒๕๕๘ พันธุ์ข้าวที่ปลูกเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ และเพาะกล้าขาย ได้แก่ พันธุ์ กข. ๓๑, กข. ๔๑, หอมปทุม ส่วนข้าวที่ผลิตเพื่อแปรรูปเป็นข้าวขาว ข้าวกล้อง ใช้พันธุ์หอมชลสิทธิ์ ซึ่งมีความหอมและนุ่ม ส่วนข้าวพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่นั้นปลูกเพื่อแปรรูปจำหน่ายเป็นข้าวกล้องเท่านั้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตแบบครบวงจรตลอดระยะเวลา ๓ ปี(๒๕๕๖-๒๕๕๘) เป็นช่วงที่ราคาข้าวเปลือกตกต่ำจึงไม่มีทำนาเพื่อจำหน่ายเป็นข้าวเปลือก แต่จำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์และข้าวสาร ข้าวกล้อง

ตารางที่ ๕ มูลค่าผลผลิตจากการทำนา ของผู้ใหญ่สันตัก วัฒนกุล ในปี ๒๕๕๖- ๒๕๕๘

ฤดูทำนา	เพาะกล้าข้าว		ขายเมล็ดพันธุ์		ข้าวแปรรูป	
	ไร่	บาท	กก.	บาท	กก.	บาท
ปี ๒๕๕๖	๑๒	๑๐๘,๐๐๐	๑๐,๒๐๐	๑๔๒,๘๐๐	๖,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐
ปี ๒๕๕๗	๑๐	๕๐,๐๐๐	๑๐,๕๖๘	๑๔๒,๕๘๔	๕,๐๐๐	๔๕๕,๐๐๐
ปี ๒๕๕๘	๑๐	๕๐,๐๐๐	๑๑,๓๑๖	๑๑๓,๐๐๐	๑๓,๔๐๐	๔๗๒,๐๐๐

หมายเหตุ ข้าวแปรรูป คือข้าวสาร ข้าวกล้อง และข้าวไรซ์เบอร์รี่

ตารางที่ ๖ ผลผลิตจากการทำนา ของผู้ใหญ่สันตัก วัฒนกุล ในปี ๒๕๕๘

ลำดับ	ประเภทการผลิต	จำนวน (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ยต่อไร่	มูลค่าที่ได้ (บาท)
๑	เพาะกล้าข้าว	๑๐	๖,๐๐๐ แผ่น/ไร่	๕๐,๐๐๐
๒	ข้าวเปลือกจำหน่ายเมล็ดพันธุ์	๑๒	๕๔๓ กก.	๑๑๓,๐๐๐
๓	ข้าวแปรรูป เป็น ข้าวสาร ข้าวกล้อง	๑๑	๖๐๐	๑๓๒,๐๐๐
๔	ข้าวแปรรูป เป็นข้าวกล้องไรซ์เบอร์รี่	๑๐	๖๘๐	๓๔๐,๐๐๐

แม้ว่าจะมีการจัดการแหล่งน้ำที่ดี แต่ทว่าในช่วง ๓ ปี ที่ผ่านมา (ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘) มีภาวะฝนแล้งยาวนาน หลังฤดูการทำนาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการปลูกพืชให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มีอยู่ โดยหันมาปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยทดแทนการทำนา เช่น ข้าวโพด แตงโม เห็ดฟาง/

เห็ดนางฟ้า ทานตะวันงอก ส่วนพืชผักสวนครัวนั้นมียาจำหน่ายตลอดปี ทำให้มีรายได้ทดแทนอีกส่วนหนึ่ง

ตารางที่ ๗ มูลค่าผลผลิตนอกฤดูทำนา ระหว่าง ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘

ปี	กล้วย (บาท)	ข้าวโพด/ เห็ดฟาง(บาท)	พืชผักสวนครัว/ กล้วยน้ำว้า	ปลา/กบนา (บาท)	เมล่อน (บาท)
๒๕๕๖	๑๘๕,๒๕๐	-	๔,๒๐๐	๑๖,๒๔๐	-
๒๕๕๗	๑๑๓,๒๕๐	๕๖,๓๐๐	๑๒,๐๕๐	๒๘,๕๘๐	-
๒๕๕๘	๕๘๒,๖๐๐	๕,๐๐๐	๕๑,๕๐๐	๔๑,๑๐๐	๗,๕๓๐

หมายเหตุ เป็นมูลค่าที่หักค่าใช้จ่ายแล้ว

จากพัฒนาการที่เกิดขึ้น การเปิดให้สาธารณชนเข้ามาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ทำให้เกษตรกรได้เห็นตัวอย่างของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า และนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง มีการสอนวิธีผลิตสารชีวภาพเพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืช ทำปุ๋ยอินทรีย์แจก แบ่งพื้นที่ให้หน่วยงานราชการ(สำนักงานพัฒนาที่ดิน)ใช้ปลูกกล้วยน้ำว้าแจกให้นำไปปลูกในพื้นที่ของเกษตรกร และเกิดเครือข่ายเกษตรกรที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนว

พระราชดำริ ทำให้สามารถขยายผลมีเครือข่ายที่ชำนาญการเรื่องข้าว คือ คุณประทีป บัวผัน เป็นผู้นำ ช่วยดูแลแนะนำเครือข่ายอีกหลายครอบครัวในด้านการผลิตข้าวพันธุ์ดีเช่น คุณประเสริฐ อาจารย์ขึ้นเป็นต้น

๖. ความเป็นผู้นำและการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่างๆ

ผู้ใหญ่อันศักดิ์ หมั่นไผ่หาความรู้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ โดยการศึกษาดูงานสถานที่จริง การประยุกต์ความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตข้าว ทั้งการลดต้นทุนการผลิต และกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ยหมักชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมักสูตรต่างๆ ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินอุทัยธานีในการแก้ปัญหาดินโดยเป็นแปลงนาต้นแบบที่ร่วมรณรงค์ให้เกษตรกรเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยให้การหว่านปอเทืองและถั่วพล้า ในช่วงพักดินรอฤดูกาลใหม่

เพื่อแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นและสร้างสมดุลในระบบนิเวศน์ ก็ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอทัพทัน สอนเกษตรกรให้สามารถผลิตและเพาะเชื้อจุลินทรีย์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีวเวเรียไว้ใช้เอง และไว้บริการเกษตรกรอื่นๆ ที่สนใจ

ด้วยความเชื่อว่าจุดเด่นของพื้นที่เกษตรของอำเภอทัพทัน จะเป็นจุดดึงดูดให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชม อันจะเป็นผลให้สามารถจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ผลิตขึ้นในชุมชนได้เพิ่มขึ้น เกษตรกรจะมีรายได้ตลอดปี ด้วยลักษณะความเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้ใหญ่ต้นตัดจึงประสานงานกับสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด

อุทัยธานี ดำเนินโครงการส่งเสริมและนำร่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แปลงไร่นาสวนผสม ตาม
แนวเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ ๘ จำนวนคน/กลุ่มคน ผู้เข้ามศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้ จำแนกรายเดือน ๓ ปี
ย้อนหลัง

เดือน	จำนวนกลุ่ม/จำนวนคนที่มาศึกษา/ดูงาน		
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
มกราคม	-	-	-
กุมภาพันธ์	๒/๕	-	๑/๑๕๐
มีนาคม	๔/๕๓	๒/๔๕	๑/๓๓
เมษายน	๑/๑๒๐	๕/๓๒	-
พฤษภาคม	๓/๕๒	๕/๔๖	๑/๑๒๐
มิถุนายน	๑/๕	-/๖	๑/๒๕

กรกฎาคม	-	๒/๘๑	๑/๓๕๐
สิงหาคม	๑/๑๐	๓/๑๓๕	๒/๖๐๐
กันยายน	-	๖/๕๑๕	๓/๓๔๖
ตุลาคม	๒/๑๑	๑/๑๕๐	๑/๘
พฤศจิกายน	-	๑/๖๐	๕/๓๕๕
ธันวาคม	๑/๖	๒/๑,๐๐๐	๑๑/๓๕๕

การที่มีวัตถุประสงค์พัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้มีผู้เข้ามาชมและซื้อสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรของคนในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้เกษตรกรในชุมชนนำสินค้ามาจำหน่ายในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ฯ โดยไม่คิดค่าวางสินค้าในสถานที่ นอกจากนั้น ยังมีการริเริ่มให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเปิดให้คนในชุมชนที่เข้ามารับจ้างทำงานในศูนย์เรียนรู้ฯ และแปลงผลิดกล้าข้าว ถิ่นหุ่นในแปลงปลูกเมล่อน ในราคาหุ้นละ ๑๐๐ บาท ซึ่งมีจำนวนผู้ร่วมหุ้น ๒๑ ราย เป็นเงินหุ้นเริ่มต้น ๑๑,๕๐๐ บาท เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ กำหนดตัดผลผลิตและจำหน่ายได้ ตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙ นี้

ด้วยหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน และหน้าที่ประธานศูนย์ข้าวชุมชนตำบลทัพทัน ผู้ใหญ่สันทดได้รับความไว้วางใจจากชุมชนให้นำเครื่องคัดแยกข้าวเปลือกซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี มาตั้งในพื้นที่แปลงนาผู้ใหญ่สันทด เพื่อให้ชาวนาในพื้นที่ใกล้เคียงมาใช้ประโยชน์จากเครื่องนี้ได้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ความสามารถในการสื่อสาร และการทำความเข้าใจ

ในบทบาทของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่สันทัดจึงมีลูกบ้านมาปรึกษาหารืออยู่เสมอๆ รวมทั้งหน่วยงานราชการก็มักใช้บริเวณบ้านของผู้ใหญ่สันทัดเป็นที่ประชุม ถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชน จนเมื่อผู้ใหญ่สันทัดได้รับเงินรางวัลก้อนแรก จึงนำเงินรางวัลมาปรับปรุงสถานที่ให้กว้างและมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น นอกจากเกษตรกรและลูกบ้านแล้ว ยังมีนักเรียน นักศึกษา เข้ามาเรียนรู้ อีกด้วย

ในบทบาทของเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ต้นแบบด้านข้าว จังหวัดอุทัยธานี ผู้ใหญ่สันทนต์ ได้รับเชิญไปร่วมเป็นวิทยากรให้กับองค์กรและกลุ่มต่างๆ ซึ่งผู้ใหญ่สันทนต์มีความมุ่งมั่นให้เกษตรกรผู้เข้าฟังมีความเชื่อมั่นว่าอาชีพชาวนาสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงและมั่งคั่ง หากต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับสถานการณ์

๗. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพราะน้ำคือปัจจัยสำคัญของการทำเกษตรกรรม จึงจำเป็นต้องใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ผู้ใหญ่สันทนต์ได้ใช้พื้นที่เป็นแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของหน้าดิน และเพาะกล้าแจกจ่ายแก่เกษตรกรเพื่อนำไปปลูกในพื้นที่ รวมทั้งที่ขอบสระในแปลงนาของผู้ใหญ่สันทนต์เองก็ปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันดินทลาย และสามารถนำหญ้าแฝกมาถุงหลังคา ทำโรงเรือน และใช้คลุมดินลดการระเหยของน้ำที่โคนต้นไม้

นอกจากในแปลงนาของตนเองแล้ว ผู้ใหญ่สันทัดยังชักชวนให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมี และเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด โดยในโอกาสที่รัฐบาลอนุมัติงบประมาณจ้างงานเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง ในตำบลทัพทันก็ใช้เงินจ้างงานในการผลิตปุ๋ยหมักร่วมกันและแจกจ่ายให้เกษตรกรนำไปใช้ ได้มากกว่า ๕๐๐ ครัวเรือน

ผู้ใหญ่สันทัด ยังร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอดงหลวง เป็นวิทยากรในการการตรวจนับจำนวนแมลงศัตรูพืช ซึ่งจะช่วยให้คาดการณ์ถึงความเสี่ยงจากการทำลายของศัตรูพืช วางแผนแก้ปัญหาได้ตรงเวลา ด้วยการปล่อยให้แมลง ทำลายกันเอง การนับแมลง เพื่อลดการใช้สารเคมี ลดการใช้สารฆ่าแมลง ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาวได้ด้วย

นอกจากการทำนาข้าวแล้ว ผู้ใหญ่สันทังยังมีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง มูลสัตว์นำไปใช้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน ส่วนฟางข้าวหลังเก็บเกี่ยวก็อัดเก็บเป็นก้อนฟาง ไว้เป็นอาหารสัตว์ได้ส่วนหนึ่ง

ในการจัดการพื้นที่ดินที่มีอยู่ให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ทั้งการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลาหมอไทย หรือการเพาะเลี้ยงดินสับปะรดประดับ พืชผักสวนครัว หลากหลายชนิด แต่ก็มีจัดการพื้นที่ เพื่อให้ถูกสุขลักษณะ

การเลี้ยงปลาในนาข้าว
ช่วยลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช

บทสรุป

จากการเป็นผู้สนใจ ใฝ่หาความรู้และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตตลอดเวลากการวางแผนการผลิตและการตลาด สร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตร จะทำให้ชาวนามีรายได้ที่มั่นคง แต่สิ่งที่ต้องตระหนักเสมอคือการผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ในแปลงนา"การทำการเกษตรอย่างยั่งยืน คำนึงถึงระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม"

เมื่อมีการขยายการดำเนินงานที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทำให้ต้องมีการจัดทำระบบบัญชี การเงิน ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบได้ ในปี ๒๕๕๘ จึงเริ่มนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และรายงานผลได้

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งก็เป็นปณิธานที่ผู้ใหญ่อันศักดิ์ตั้งไว้ หลังจากสามารถเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการน้ำ จัดการดิน และบริหารจัดการด้านการตลาดให้ยืนอยู่ได้ เกษตรกรในชุมชนมีตลาดจำหน่ายสินค้าตลอดปี ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรรักอาชีพเกษตรกรรม รวมถึงเรื่องการสร้างกลุ่ม ร่วมหุ้นลงทุนในแปลงเมล็ด่อน ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างชุมชนเข้มแข็งอีกทางหนึ่งด้วย

ผู้ใหญ่อันศักดิ์ มีความเชื่อว่า “ยิ่งให้ ก็ยิ่งได้” จึงได้ให้ความร่วมมือกับทุกองค์กรและเพื่อนบ้านในการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์

เกียรติยศและความภาคภูมิใจ

จากการที่ได้มีโอกาสร่วมจัดแสดงผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในงานต่างๆของจังหวัดอุทัยธานีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา

และเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ได้รับโอกาสให้ ร่วมจัดแสดงผลงานเศรษฐกิจพอเพียง และเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ องค์ประธาน ในพิธีเปิดศูนย์ OTOP เมืองพระชนกจักรี ซึ่งจัดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

จากการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ ทำให้ผู้ใหญ่สันตัก มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ รวมทั้งความภาคภูมิใจของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ โดยมีรางวัลที่ได้รับ ดังนี้

๑. นายสันตัก วัฒนกุล ได้รับรางวัลเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำนา ประจำปี ๒๕๕๕ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี

๒. รางวัลชมเชยระดับจังหวัด ประเภทมืออาชีพ ในการประกวดแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประจำปี ๒๕๕๕ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๕

๓. นายสันตัก วัฒนกุล ได้รับรางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๑ เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) คั้นแบบคั้นข้าว จังหวัดอุทัยธานี จากอธิบดีกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖

๔. รางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด ประเภทมืออาชีพ ในการประกวดแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประจำปี ๒๕๕๗ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗

๔. รางวัลชนะเลิศระดับอำเภอ สระเก็บน้ำเอื้ออาทร ประจำปี ๒๕๕๗ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗

๕. นายสันต วัฒนกุล ได้รับ รางวัล เกษตรกรสัมมาชีพดีเด่นระดับจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

๖. รางวัล ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระดับจังหวัดดีเด่น และรางวัล ระดับเขตดีเด่น จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี ๒๕๕๘

๗. รางวัลชนะเลิศอันดับที่ ๑ การประกวดเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำนา ระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๕๘

๘. รางวัลชนะเลิศ เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำนา ประจำปี ๒๕๕๘ สำนักส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ จังหวัดพิษณุโลก กรมส่งเสริมการเกษตร

๕. จังหวัดอุทัยธานีมอบเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติและประกาศนียบัตร ในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือ ทำคุณประโยชน์ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

๑๐. รางวัลผู้ใหญบ้านดีเด่น ปี ๒๕๕๗

รับรางวัล ผู้ใหญบ้านดีเด่น

จากนายอำเภอทัพทัน

(นายอนันต์ จรุงโรจน์รัมย์)

ผลงานที่นำลงตีพิมพ์และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ดังนี้

- เอกสารแผ่นพับ เผยแพร่ผลงาน ผลิตภัณฑ์โดย สภาเกษตรกรจังหวัดอุทัยธานี และ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

- วารสารของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฉบับ เดือน กันยายน- ตุลาคม ๒๕๕๘

- นิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้าน ฉบับ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

- เผยแพร่ทางโทรทัศน์ ช่อง Voice TV และ 3 SD

ขอขอบคุณผู้สนับสนุน

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี
๒. สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี
๓. สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี
๔. นายอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๕. สถานีตำรวจภูธร อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๖. สำนักงานเกษตรอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๗. สำนักงานประมงอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๘. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๙. สถานีพัฒนาที่ดิน จังหวัดอุทัยธานี
๑๐. สภาเกษตรกรสาขาอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๑๑. สภาเกษตรกร จังหวัดอุทัยธานี
๑๒. องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
๑๓. สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดอุทัยธานี
๑๔. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรนครสวรรค์
๑๕. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สาขาอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

จัดทำโดย.....ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ผู้ใหญ่สันศักดิ์ วัฒนกุล

หมู่ที่ ๘ ตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

โทร.๐๘ ๑๘๘๘ ๓๕๓๕/๐๘ ๖๖๐๓ ๑๑๒๒

